

NTFs president, Camilla Hansen Steinum:

Tale til åpningen av landsmøtet

Kjære alle sammen!
Det er en stor glede for meg å kunne ønske velkommen til årets landsmøte. Landsmøtet er vårt største og viktigste faglige arrangement, og vi er veldig glade for at vi også i år har klart å samle så mange av våre medlemmer – selv midt i høstferien for mange av dere. Dette viser både at landsmøtet står fjellstøtt, og at vår yrkesgruppe er svært opptatt av å tilegne seg ny kunnskap – og det skal vi alle være stolte av!

Om punkt 14

Det har virkelig vært oppmerksomhet rundt tannhelsetjenesten i 2018.

Året startet med en heftig konflikt med statsråd Bent Høie rundt punkt 14 i trygderegelverket. Endringene fra 1. januar innebar, etter vårt syn, at punkt 14 ikke lenger kunne benyttes. Den nye ordlyden med krav om «bistand til daglig munnstell» gjorde at de som eventuelt ville kvalifisere til stønad under dette punktet, nødvendigvis måtte ha hjemmesykepleie – og dermed rett på et tannhelsetilbud i den offentlige tannhelsetjenesten. Og da bortfaller rettighetene etter folketrygden. Det ble også presisert at diagnosen odontofobi ikke lenger kunne benyttes i forbindelse med dette punktet.

Hovedstyret vurderte det dithen at saken best kunne løses med dialog. Strategien var derfor å ikke bruke media. Det var kanskje frustrerende for mange av medlemmene at NTF ikke var mer synlig – men det viste seg å være en vellykket strategi.

Etter samtaler, e-postutvekslinger og møtevirksomhet ble det klart at statsråd Høie endret ordlyden i punktet, slik NTF krevde. Det var et viktig gjennomslag og en seier for oss.

Andre politiske saker

Odontofobipasientene fikk vi ikke gjennomslag for. Her mener statsråden fort-

– Dessverre ser vi at dagens regjering ikke er spesielt opptatt av samarbeid med fagmiljøene, sa NTFs president, Camilla Hansen Steinum, i sin tale til åpningen av landsmøtet. Foto: Andres Vargas.

satt at disse pasientene skal få sitt tilbud av TOO-teamene i fylkeskommunene. Vi vet dessverre at dette fortsatt ikke fungerer optimalt og at det har skapt problemer for mange pasienter. Dette er derfor en sak vi følger tett og kommer til å arbeide videre med.

Så kom kjeveortopedisaken om gruppe C rett etter sommerferien. Helse- og omsorgsministeren gikk igjen hardt ut og ville at store deler av stønaden til dagens gruppe C skulle fjernes i statsbudsjettet.

Dette overrasket oss, siden vi allerede hadde blitt invitert inn i en arbeidsgruppe som skulle se på punkt 8 *Bitt-anomalier* i trygderegelverket.

Dette viste seg å være en sak hvor flere engasjerte seg – også media. NTF var tydelige på at vi gjerne diskuterer endringer i regelverket – men også helt krystallklare på at vi forventer at fagmiljøene tas med på prosesser før det gjennomføres store endringer i regelverket. Vi har i flere år bedt om en helhetlig gjennomgang av trygderegelver-

ket, slik at vi sikrer at midlene til stønad brukes på den mest fornuftige måten.

Dessverre ser vi at dagens regjering ikke er spesielt opptatt av samarbeid med fagmiljøene. Tvert imot settes det stadig i gang prosesser og gjøres vedtak som ikke er i tråd med fagmiljøenes innspill – noe som også er stikk i strid med det partiene lovet i partiprogrammene og i valgkampen.

Alle regjeringspartiene har i sine partiprogram at de skal styrke tannhelsetjenesten. Faktisk.no har gått regjeringen etter i sømmene og har konkludert med at regjeringen har kuttet over 300 millioner i støtte til tannhelse de siste fire årene.

Det har de gjort ved å underregulere takstene og ved å flytte penger til andre tiltak på tannhelsefeltet, men også til tiltak på helt andre områder.

Statsråden prøver å vri seg unna ved å påpeke at det på tross av dette har vært en betydelig vekst i folketrygdens utbetalinger til stønad til tannbehandling. Det er helt riktig. Fra 2014 til 2017

økte utbetalingene med 26 prosent eller nesten 500 millioner kroner. Men økningen kommer fordi flere pasienter har fått stønad. Antall pasienter som har fått nytte godt av stønadsordningen, har på samme tid økt med 25 prosent. Flere får altså støtte, men støtten per pasient er svekket.

Så har Høie rett i at det i tillegg er gjort noen endringer i regelverket som har økt utbetalingene. Det blir flere eldre som beholder sine egne tenner, og dette kan også forklare noe av økningen. Både behandlere og pasienter har dessuten blitt mer oppmerksomme på regelverket – og det er bra! De som har rettigheter skal selvfølgelig få den stønaden de har krav på. Et underforbruk er ikke noe bedre enn et overforbruk, og hensikten med å innføre stønadsordninger må jo være at de faktisk tas i bruk for dem som har rett til det.

Men igjen, regnestykket går ikke i pluss for pasienten. Sannheten er at dagens regjering har kuttet i stønadene og nedregulert takstene slik at den enkelte pasient får mindre stønad. Dette vet Bent Høie.

I stedet for å nedprioritere tannhelsefeltet burde regjeringen sette i verk en helhetlig gjennomgang av regelverket med sikte på å målrette stønadene bedre og styrke ordningen. I en slik gjennomgang kan man også se på hvordan ordningen kan endres for bedre å treffe de som i dag ikke går til tannlegen av økonomiske årsaker. Det vil være god samfunnsøkonomi å bruke pengene smartere enn vi gjør i dag.

Jeg vil benytte anledningen til å rose Arbeiderpartiet som i et representantforslag på Stortinget, et såkalt dokument 8-forslag, har bedt regjeringen om å gjennomføre en gjennomgang av ordningen. NTF skal på høring om dette forslaget i neste uke, og her kommer vi til å gi klar beskjed om vårt standpunkt. Arbeiderpartiet er i opposisjon og det er

derfor slett ikke sikkert at forslaget får flertall, men det setter likevel fokus på saken.

Sannsynligheten er nok større for at regjeringen lytter til Blankholmutvalget, regjeringens eget offentlige utvalg, som før jul leverer sin rapport om prioritering i den kommunale helse- og omsorgstjenesten og tannhelsestjenesten. Målet med utvalget er å få en helhetlig drøfting av prioriteringer. Arbeidet skal bidra til mer kunnskap og åpenhet om prioriteringsutfordringene, og utvalget skal foreslå mulige prinsipper for prioritering. Vi har gitt klar beskjed til utvalget om at en gjennomgang av stønadsordningen på tannhelseområdet er nødvendig.

Prioriteringsdebatten viser med all tydelighet at det er begrensede midler, og politikerne må derfor prioritere tøft.

Den norske tannhelsemodellen har vært vellykket, og den har ført til god tannhelse for det store flertallet av landets innbyggere.

NTFs politikk har vært, og er, at dagens trygdeordning bør styrkes og utvides, slik at enda flere av de med stort behov kan få støtte til sin tannbehandling. Målrettede stønader bidrar til å redusere de sosiale ulikhetene i tannhelse, selv om midlene er begrensede.

NTFs politikk er ansvarlig og fornuftig. Vi vet at vi i dag leverer tannhelsestjenester på en kostnadseffektiv måte, til en fornuftig pris. Det går lite midler til administrasjon og byråkrati, og trygdestønadene til tannbehandling går uavkortet til pasientene. Men vi arbeider likevel hele tiden for at systemet skal bli enda bedre.

Vi følger selvfølgelig også nøye med når statsbudsjettet legges frem førstkommande mandag.

Aktuelle saker og medlemstilbud i NTF

Jeg fortalte på åpningen i fjor at arbeidet med NTFs struktur og organisasjon

ville bli viktig i neste hovedstyreperiode. Vi er godt i gang. Både lokal- og spesialistforeningene, NTF Student og alle NTFs organer bidrar i arbeidet med å videreutvikle NTF til en forening for fremtiden. Vi skal ivareta et levende foreningsdemokrati og rekruttere og beholde dyktige tillitsvalgte, både lokalt og sentralt. Målet er at NTF fortsatt skal være en fleksibel, rasjonell og demokratisk organisasjon som er i stand til å møte stadig nye utfordringer og endringer, både i samfunnet og i tannhelsestjenesten.

Et utkast til nye vedtekter vil bli sendt ut på høring tidlig i 2019. Jeg oppfordrer dere alle til å komme med innspill i høringsrunden.

Mitt overordnede mål er at NTF fortsatt skal være en forening som samler alle tannleger, uavhengig av alder og arbeidssituasjon. Hver for oss er vi sårbare. Sammen er vi sterke! Vi må derfor stadig forbedre oss i takt med medlemmenes behov og ønsker for fortsatt å være en attraktiv forening.

I løpet av denne perioden har vi som målsetning å gi et enda bedre og mer tilpasset medlemstilbud til alle NTFs ulike grupper.

Alle bør kunne oppleve at medlemstilbudet er tilpasset nettopp dem. Det er utfordring vi tar på alvor!

Vi har spesielt fått tilbakemeldinger om at mange opplever at det blir stadig mer krevende å drive privat tannlegepraksis. NTF ønsker å legge til rette for medlemmer som vil eie og drive egen praksis. Den norske tannhelsemodellen er bygget på tannlegeeide praksiser hvor lite penger går bort i administrasjon, og hvor tannlege og pasient har en nær relasjon.

Vi bruker derfor mye ressurser på rådgivning og veiledning. Selvfølgelig er individuell rådgivning viktig – men kollektiv informasjon og veiledning til alle medlemmer prioriteres også svært høyt.

Kvalitetshåndboken er revidert, sist i november 2017. I forbindelse med innføringen av GDPR har vi laget en egen pakke til medlemmene med det dere trenger for å følge det nye lovverket. Dere må selv sette av tid til å gjøre arbeidet på klinikken – men det skal absolutt være overkommelig å komme i mål på egen klinikk med NTFs GDPR-pakke.

NTF har også vært med i arbeidet med de nye «Faglige anbefalinger for smittevern i klinisk odontologisk praksis». Anbefalingene er laget i samarbeid med Folkehelseinstituttet og de odontologiske lærestedene, og vi håper at dette vil være til god hjelp i den kliniske hverdagen.

Vi lanserer to nye TANK-kurs på årets landsmøte, nemlig «HMS for ledere» og «Kjøp og salg av klinikk». Dette er digitale kurs som dere finner på NTFs nettsted, på innloggede sider. Kursene er gratis for medlemmer.

Også fremover vil vi arbeide med å styrke medlemstilbudet til de ulike medlemsgruppene våre.

God oral helse er viktig både for den psykiske og for den fysiske helsen – og motsatt. Å bidra til at tannleger anses som en viktig del av helsetjenesten, og at oral helse alltid blir inkludert når det er snakk om helse, har vært et viktig satsningsområde for NTF i mange år.

Arbeidet er møysommelig og fremgangen langsom – men vi kommer stadig litt nærmere målet. Regjeringen har lansert «Leve hele livet» – en kvalitetsreform for eldre. NTF har vært aktiv i dette arbeidet, og oral helse er – heldigvis og naturligvis – inkludert i meldingen.

Det arbeides med en ny folkehelsemelding, og vi forventer selvsagt at oral helse også er med der.

Antibiotikaresistens

Tannhelsetjenesten er en viktig medspiller for myndighetene i arbeidet mot antibiotikaresistens. Dette er også en viktig sak som står høyt på agendaen i både den europeiske og den internasjonale tannlegeforeningen.

Vi tar vårt ansvar for å redusere antibiotikabruken. En viktig del av dette arbeidet er bedre smittevern, noe som blant annet handler om økt bruk av vaksiner. Som helsepersonell har vi et stort ansvar for å få informasjon ut til pasientene – men også for vår egen atferd. Helsemyndighetene anbefaler at

alle som kommer i kontakt med pasienter, vaksineres med influensavaksinen av hensyn til pasientene. Dette er et arbeidsgiveransvar i offentlig sektor. I privat sektor må vi selv ta dette ansvaret.

I år, hundre år etter den influensaepidemien som fikk navnet Spanskekyken, topper faren for pandemisk influensa Verdens Helseorganisasjons liste over «ti trusler mot global helse». Kun 13 prosent av den norske befolkning vaksinerer seg, selv om det i snitt dør 900 mennesker årlig av influensa i Norge. Rundt 1,5 millioner mennesker har økt risiko for alvorlige komplikasjoner eller død.

Vaksinen er ikke like treffsikker som andre vaksiner. Dette betyr at man kan få influensa selv om man er vaksinert. Men det ser ut som at vaksiner kan gi et mildere sykdomsforløp og redusere sannsynligheten for utvikling av alvorlig sykdom.

Helsepersonell er generelt alt for dårlige til å vaksinere seg, og det er all grunn til å tro at dette også gjelder for tannleger. Vi er dessuten alt for dårlige til å informere pasientene om at de bør vaksinere seg. Oppfordringen er herved gitt!

Gjør kloke valg

Legeforeningen har i disse dager lansert kampanjen «Gjør kloke valg». Dette er en internasjonal kampanje rettet mot helsepersonell og pasienter for å hindre overdiagnostikk og overbehandling. Kampanjen har fokus på kvalitet og pasientsikkerhet. Pasientinvolvering og kommunikasjon mellom behandler og pasient er sentrale elementer i kampanjen.

- NTF skal, sammen med flere andre helseprofesjoner, delta i denne kampanjen.

- Pasientene inviteres til å stille fire spørsmål i dialogen med behandler:
- Er denne behandlingen nødvendig?
- Hva er bivirkningene?
- Finnes det andre alternativ?
- Hva skjer om jeg ikke gjennomfører behandlingen?

Vi må ikke utsette pasientene for unødvendige undersøkelser eller behandlinger. Som tannleger er det vår oppgave å ivareta både det som er bra for pasientene og det som er bra for samfunnet.

Når arbeidet med anbefalingene er klare, vil vi lansere NTFs bidrag til

kampanjen i våre kanaler – så følg med!

NTF er opptatt av at tannlegeutdanningen i Norge skal være meget god, fortrinnsvis helt i verdensklasse. Vi er også helt klare på at vi vil ha en norsk spesialistutdanning av høy kvalitet, forankret på universitetene. Begge deler er av avgjørende betydning for at tjenestetilbudet til befolkningen skal holde topp faglig standard.

I tillegg mener NTF at det må stilles krav til at tannleger som ikke har sin utdanning fra et norsk lærested, også har god nok kunnskap om norske forhold, norsk språk og selvfølgelig norsk regelverk. Her er vi stadig i dialog med myndighetene – dessverre uten at vi møter den helt store forståelsen.

Det er helt nødvendig at vi som tannleger har god kunnskap om norsk regelverk, og spesielt om trygderegelverket. Det er svært viktig at de pasientene som har krav på stønad, faktisk får det. Feilbruk og misbruk kan føre til at ordningen settes under press. Så vet vi at mange syns at regelverket er vanskelig å forholde seg til. Derfor har vi i lang tid bedt om en helhetlig gjennomgang av regelverket, både for å gjøre det enklere og mer forståelig, men også for å sikre en målretting slik at de som har størst behov for stønad skal bli prioritert.

Utdanning, antall tannleger og etikk

Jeg vet at det snakkes om at vi er i ferd med å bli for mange tannleger i Norge. En overetablering er ikke bra for noen.

Det er vanskelig å se inn i fremtiden – og en av dagens utfordringer er at det kommer like mange tannleger fra utlandet som det vi utdanner selv.

Likevel er NTF helt tydelig på at vi må opprettholde en god norsk utdanning på samme høye nivå som i dag. Det er viktig for å sikre kvalitet og pasientsikkerhet.

Vi ønsker heller at myndighetene må se på muligheten for å begrense antallet som studerer i utlandet og også sette tilsvarende faglige og formelle krav, som de kravene som settes til norske studenter. Vi mener at det er en riktig strategi.

En overetablering av tannleger kan utfordre etikken vår. Derfor blir det ekstra viktig å holde den etiske fanen høyt. Tannleger er helsearbeidere, og vi tilhører en profesjon. Derfor har vi et etisk regelverk som er laget og vedtatt

av og for våre medlemmer, for å holde orden i eget hus. Vi skal alltid fokusere på hva som er det beste for pasientene våre. Vi skal rett og slett behandle dem slik vi selv ønsker å bli behandlet.

I morgen skal vi diskutere skillelinjene mellom etikk og butikk. Vi skal diskutere om tannlegegjerningen er forenlig med kosmetisk behandling og hvor grensene i så fall går. Dette er en viktig diskusjon som vi som profesjon må ta på alvor. Vår utdanning er en av landets absolutt dyreste. Er det da riktig at vi bruker kompetansen vår på til dels helt unødvendig behandling? Er vi med på å skape et kunstig behov i befolkningen?

Og velger vi å bruke tiden vår på enkel behandling som gir høy fortjeneste, heller enn å behandle alvorlig syke mennesker med stort behov for våre tjenester, men som ikke er så innbringende? Tar vi på alvor at vi har den ubestridt høyeste kompetansen på munnhulen – og at vi er munnhulens leger?

Tannleger er helsearbeidere, først og fremst. Det er fint å tjene penger. Det er til og med helt nødvendig i en privat virksomhet uten noen form for offentlig støtte til driften. Men alltid, alltid må det viktigste være hva som tjener pasienten best, både når pasienten betaler selv og når det offentlige betaler regninga. For pasientene er ikke vanlige kunder, og vi er ikke vanlige selgere. Det ville i et større perspektiv kunne være ødeleggende både for folkehelsen, helsevesenet og det gagnar heller ikke pasientene.

Jeg håper at dere alle vil bidra til denne viktige debatten i morgen!

Tannlegerollen har utviklet seg mye de siste tiårene. Vi bruker stadig mindre tid på den tradisjonelle fyllingsterapien, og mer tid på forebyggende arbeid – men også på mer kompliserte tekniske og medisinske utfordringer. Jeg mener at det ligger store muligheter i å videreutvikle tannlegerollen for fremtiden – og at vi må utnytte mer av vår medisinske kompetanse til det beste for pasientene og samfunnet.

Her har universitetene et viktig ansvar slik at utdanningen hele tiden utvikler seg i tråd med samfunnets behov. Og derfor vil det også fremover være behov for høyt kompetente tannleger. Vi har mange store og uløste oppgaver foran oss.

Jeg har lyst til å illustrere det med en liten videonutt som NRK har laget for å vise hva odontologiutdanningen er og hva yrkeslivet har å tilby.

Norske tannleger har en bred akademisk utdanning med base i medisinske fag. Vi arbeider med forebygging og med medisinsk utfordrende pasienter. Vi benytter teknisk komplisert utstyr og behandlingsmetoder – og vi har en viktig plass i helse-Norge. Vi kan bidra i mye av det forebyggende arbeidet, på flere fronter, noe som vil bli enda viktigere fremover.

Vi skal være stolte av utdanningen vår og av yrket vårt!

Nok en gang skårer vår yrkesgruppe svært godt i EPSIs undersøkelse, hvor de måler brukernes tilfredshet med tjenester.

I år har NTF samarbeidet med EPSI om en litt bredere undersøkelse. Tallene er oppløftende. Vi skårer svært høyt på kvalitet og omdømme og på det å ha omsorg for pasientene. De spurte oppgir at de har svært gode opplevelser hos tannlegen, og at de får innfridd sine forventninger. De føler seg også trygge på tannlegens anbefalinger.

Ti prosent oppgir at de har kjennskap til prisportalen hvakostertannlegen.no, men bare 50 prosent av disse oppgir at de har brukt portalen. Ni prosent oppgir å kjenne til legelisten.no, men bare 14 prosent av disse oppgir å ha benyttet seg av nettstedet.

Her er det viktig å understreke at selv om pasientene ikke er opptatt av prisportalen, så er myndighetene det i høyeste grad.

Som yrkesgruppe har vi et ansvar for at portalen skal fungere. Alle tannleger har en lovpålagt plikt til å legge prisene sine inn i portalen. Vi vet dessverre at det er mange som ikke følger dette påbudet. Vi vet også at mange ikke oppdaterer prisene sine, og at enkelte legger ut priser som rett og slett ikke er reelle.

De prisene som legges inn i portalen, vil kunne virke normerende.

Derfor er det viktig at alle oppgir reelle priser, uten forsøk på å innrette prislisten for å komme ut med lav pris. Slike grep kan kanskje gi en konkurransefordel på kort sikt, men på lengre sikt vil det undergrave det høye nivået på norske tannhelsetjenester og bidra til dårligere refusjonsordninger for pasientene.

Helse- og omsorgsministeren har ved flere anledninger pekt på at det ikke er nødvendig å heve trygdetakstene fordi portalen viser at tannlegene ikke har økt prisene sine. Han mener altså at en underregulering av trygdetakstene fører til lavere prisstigning og han bruker portalen som bevis.

En slik situasjon må vi unngå. Portalen må vise befolkningen og myndighetene hva som er det faktiske prisnivået for de aktuelle behandlingene. Det er vårt ansvar!

Forbrukerrådets portal burde bidra til å synliggjøre de reelle kostnadene ved å tilby høyt spesialiserte og krevende tjenester.

Dessverre fungerer ikke portalen optimalt i dag. Vi har gjort mange forsøk på å påvirke kvaliteten på portalen, slik at den kan gi objektiv og korrekt informasjon til forbrukerne.

Spesielt er det i pasientenes interesse at portalen inneholder andre relevante opplysninger enn pris.

Det er ikke mulig å levere faglig og kvalitetsmessig gode tannhelsetjenester til enkelte av de prisene som oppgis i portalen. Jeg vil derfor advare mot såkalte «billig-tannleger» og diverse lokketilbud som vi stadig ser, både på nettet og i aviser.

Skal man levere tannhelsetjenester til ekstremt lave priser, må man enten fire på kvaliteten eller velte kostnaden for de «gode» tilbudene over på øvrige behandlinger på samme pasient, eventuelt på andre pasienter.

Norske tannleger leverer gode tannhelsetjenester av høy kvalitet. Kvalitet koster. Som yrkesgruppe må vi forholde oss til lovverket, også om prisopplysning. Dersom alle støtter lojalt opp om portalen, vil den kunne bli et godt verktøy for forbrukerne. Det må være vår ambisjon. Bare slik kan vi synliggjøre for myndighetene hva våre tjenester faktisk koster.

Så skal NTF ved enhver passende anledning fortsette å forklare hvorfor tannbehandling av høy kvalitet må koste, og at vi faktisk leverer denne tannbehandlingen til en meget fornuftig pris.

EPSI-undersøkelsen gir altså svært oppløftende resultater – som vi som stand skal være stolte av.

Respondentene ble også spurt om forbruk av tannhelsetjenester. 98 prosent svarer at de går til tannlegen regelmessig innenfor en toårsperiode.

I overkant av 90 prosent svarer at de bruker under 5000kr i året hos tannlegen, og under 5 prosent oppgir at de har utsatt tannlegebesøk på grunn av økonomiske årsaker.

Dette er i tråd med tall vi har fra tidligere undersøkelser. Svært få oppgir at de har tannhelseforsikring, og svært få ønsker å tegne en slik forsikring.

Dette tyder på at dagens system fungerer, selv om pasientene må betale regningen selv. Systemet gir befolkningen gode tannhelsevaner samt incentiver til å ta vare på egen tannhelse. Og de fleste har forholdsvis god tannhelse, stor tillit til tannlegen og også overkommelige utgifter.

Likevel vet vi at det er noen som faller utenfor. Systemet må gjøres enda bedre, slik at også disse kan få et nødvendig og tilfredsstillende tilbud. Det er vår ambisjon og vårt ønske.

NTF støtter derfor årets TV-aksjon, som nettopp handler om utenforskap. De sosiale forskjellene og de økonomiske ulikhetene i Norge øker. Årets TV-aksjon har som mål at flere skal bli inkludert i fellesskapet.

Utenforskap og dårlig oral helse går ofte hånd i hånd. Dårlig oral helse kan være svært stigmatiserende. Det kan gjøre det vanskelig å delta i sosialt samvær og å fungere i arbeidslivet. Dårlig oral helse påvirker også ernæring og fører rett og slett til dårligere livskvalitet. Gjennom å støtte TV-aksjonen ønsker vi å synliggjøre hvor viktig god oral helse er for å kunne delta i fellesskapet.

Om landsmøtet

Årets landsmøte skulle egentlig ha vært arrangert i Trondheim. På grunn av forsinkelser i byggearbeidet med ny messehall måtte vi for snart to år siden agere raskt da vi fikk beskjed om at arbeidet ikke ville bli ferdig i tide.

Den eneste muligheten vi hadde til å få gjennomført et landsmøte i år, ble derfor å legge arrangementet til denne uka, som jo er høstferieuke her på Østlandet. For mange har det skapt problemer, og det beklager vi selvsagt. Dette var imidlertid en situasjon som ingen verken ønsket eller var herre over.

For å legge til rette så godt som mulig har vi derfor i år også et tilbud til barna – så dere vil forhåpentligvis se mange flere barn her på landsmøtet enn dere har vært vant til tidligere år.

Neste år er arrangementet heldigvis tilbake i uke 44, som nå er den faste landsmøteuken.

Nytt på årets landsmøte er Møtesonen i messehallen. Her vil det bli holdt korte foredrag og informasjonsmøter med ulike aktører. Vi håper at dette kan bli en møteplass som legger til rette for dialog.

Hovedstyret vil gjennomføre to informasjonsmøter der, et i dag og et i morgen. Vi vil kort fortelle om aktuelle saker – og deretter åpne for spørsmål og synspunkter fra medlemmene. Håpet er at dette formatet skal gjøre det enklere å få til en samtale og en bedre dialog. Dere er hjertelig velkomne med små og store spørsmål og innspill.

Husk også at utdelingen av prisen til årets beste studentforskere og kåringen av beste stand vil finne sted i Møtesonen på fredag ettermiddag.

På NTFs torg vil det være mulighet for å treffe både tillitsvalgte og sekretariatets ansatte og ta en prat over en kopp kaffe. Etikkhjørnet er på plass, og det er muligheter for å booke time med en av våre jurister. På torget finner dere også NTFs årsrapport for 2017 – som er laget for å gi dere alle et bedre innblikk i alle våre aktiviteter. Årsrapporten ligger også elektronisk på vårt nettsted.

Årets landsmøtefest finner sted i nye lokaler i sentrum av Oslo. På den stilige

klubben Røverstaden er det mulighet for mat, mingling og show i amerikansk stil. Vil dere heller ta dere en tur etter maten, så er det også mulighet til det. Da inviterer vi til show og sosialt samvær med gode kolleger i hyggelige omgivelser. Røverstaden blir denne kvelden forvandlet til en tannlegenattklubb – jeg gleder meg til å se dere der!

Avslutningsvis vil jeg sende en varm hilsen til alle tillitsvalgte i NTF, både i lokale og sentrale verv. Dere legger ned en fantastisk innsats gjennom hele året. Tusen takk!

Takk også til mine gode kolleger i hovedstyret, og til generalsekretæren og resten av sekretariatet for godt samarbeid.

Og tusen takk til fagnemnden for igjen å ha satt sammen et svært innholdsrikt og interessant fagprogram.

Og så har jeg selvsagt ikke glemt den store og flotte utstillingen vår! Nordental er som vanlig et fantastisk skue for oss tannleger. Utstillingen utgjør en helt vesentlig del av ethvert vellykket landsmøte. Jeg håper derfor at dere vil bruke godt med tid på å utforske mulighetene og benytte dere av de mange gode tilbudene som helt sikkert vil være å finne der.

Takk til alle utstillerne som stiller trofast opp og er med på å gjøre landsmøtet til det det er: En stor faglig og festlig møteplass for hele tannhelsetjenesten. Og takk til NPG som har tilrettelagt det hele.

Vi har mye å se fram til de neste tre dagene! Jeg gleder meg til å tilbringe dem sammen med dere!

Med dette erklærer jeg NTFs landsmøte og Nordental 2018 for åpnet. Jeg ønsker dere alle noen fine dager!